

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 14 LIS. 2017

Zespół do spraw Równego Traktowania

XI.518.90.2017.MS

Pan
Paweł Błachowski
Prokurator Okręgowy
w Warszawie
Prokuratura Okręgowa
w Warszawie
ul. Chocimska 28
00 – 791 Warszawa

Szanowny Panie Prokuratorze!

Rzecznik Praw Obywatelskich, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz.U. z 2016 r., poz. 1219), wykonuje także zadania dotyczące realizacji równego traktowania. W tym zakresie do priorytetowych kierunków jego aktywności należy przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji oraz rasizmu i ksenofobii, w tym przestępstwom motywowanym uprzedzeniami.

Rzecznik z wielką uwagą obserwował przebieg tegorocznego Marszu Niepodległości, który – jak co roku – przeszedł ulicami Warszawy w dniu 11 listopada. Głębokie zaniepokojenie Rzecznika, a także niektórych mediów i części opinii publicznej, nie tylko w Polsce, wzbudziły hasła i symbole o charakterze rasistowskim, prezentowane w toku zgromadzenia przez niektórych jego uczestników. Przykłady takich haseł znaleźć można m.in. na stronie internetowej: www.oko.press/marszu-niepodleglosci-szlo-wielu-rasistow-neofaszystow-policja-reagowala-apelujemy-przesylajcie-zdjecia-filmy-potwierdzajace-lamanie-prawa/.

Na wielu zdjęciach z Marszu Niepodległości, ukazanych we wspomnianej publikacji, pojawia się symbol krzyża celtyckiego. Widoczny jest on m.in. na transparencie niesionym przez uczestników marszu, na którym widnieje też hasło „Biała Europa braterskich narodów”. Niektórzy z uczestników Marszu, w tym także członkowie powołanej przez organizatora straży marszu, noszą na nakryciach głowy symbol krzyża celtyckiego połączonego z orłem. Krzyż celtycki, o czym warto przypomnieć, jest utożsamiany

z międzynarodowym symbolem rasizmu i ruchu białej supremacji. Znaczenie tego symbolu wydaje się oczywiste zwłaszcza wówczas, gdy prezentowany jest on w zestawieniu z hasłami odwołującymi się do koloru skóry, czy dominacji białej rasy, jak to miało miejsce w opisanym wyżej przypadku.

Propagowanie tego typu haseł i symboliki przez uczestników marszu powinno zatem zostać zbadane pod kątem wypełnienia przesłanek przestępstwa z art. 256 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r., poz. 1137 z późn. zm.), tj. zarówno w kontekście publicznego propagowania ustroju totalitarnego, jak i publicznego nawoływania do nienawiści na tle rasowym. Co więcej, wpisanie rasistowskiego symbolu w polskie godło państwowe należy także ocenić z perspektywy czynu zabronionego z art. 137 § 1 Kodeksu karnego, tj. publicznego znieważenia godła państwowego.

Na innym transparentie, również widocznym na zdjęciach prezentowanych w ww. publikacji, pojawia się symbol „czarnego słońca”. Symbolem tym w czasie wojny posługiwała się jedna z jednostek Waffen SS, a obecnie jest on używany przez grupy neonazistowskie.

Kolejny baner zawiera hasło „czysta krew trzeźwy umysł” oraz skróty NS i SXE. Pierwszy skrót prawdopodobnie oznacza Narodowy Socjalizm, co jest odwołaniem do ideologii hitlerowskiej III Rzeszy. Drugi nawiązuje do post-punkowej ideologii straight-edge. Jakkolwiek hasło to nie jest jednoznaczne, to w kontekście pozostałych haseł i symboli, tj. wspomnianego wyżej krzyża celtyckiego i haseł „Biała Europa braterskich narodów” oraz „Europa będzie biała albo bezludna”, może być odczytywane jako odniesienie do rasistowskiej ideologii czystości krwi. Również samo hasło „Europa będzie biała albo bezludna” odczytać można jako gloryfikację dominacji jednej, białej rasy. Także i te banery należy zatem ocenić z perspektywy ewentualnego popełnienia czynu zabronionego z art. 256 Kodeksu karnego, zarówno w kontekście propagowania totalitarnego ustroju państwa, jak i nawoływania do nienawiści na tle rasowym.

Opisane wyżej transparenty widoczne są też na nagraniach zamieszczonych na stronie www.tvnwarzawa.tvn24.pl, między innymi pod adresem: www.tvnwarzawa.tvn24.pl/informacje_news.gronkiewicz-waltz-domaga-sie-delegalizacji-onr.246182.html.

Warto przy tym zaznaczyć, że banery z ww. hasłami niesione były przez uczestników marszu w sposób, który w zasadzie wykluczał prawdopodobieństwo, że ich treść i symbolika pozostały niezauważone przez organizatora marszu, czy powołaną przez niego straż.

Na innych transparentach, również widocznych na publikowanych przez oko.press zdjęciach z Marszu Niepodległości, dostrzec można hasła o antyislamskiej i antyuchodźczej treści. Jeden z takich transparentów zrównuje religię islamu z terroryzmem. Drugi, opatrzony hasłem „Europe wake up”, przedstawia stereotypowy wizerunek osoby pochodzenia arabskiego, która ukryta w koniu trojańskim z napisem „Islam”, trzymając tabliczkę „I'm refugee”, próbuje przekroczyć bramę Europy. Przed nią stoi zamaskowana postać z polską flagą w jednej i koktajlem Mołotowa w drugiej ręce. Moment wieszania tego transparentu na przęsłach mostu zarejestrowany został na filmie zamieszczonym na stronie www.youtube.com, pod linkiem: www.youtube.com/watch?v=gHf1-yrWNsQ. W 39. minucie tego nagrania wyraźnie słychać, że wieszaniu transparentu towarzyszy skandowanie hasła „Cała Polska śpiewa z nami w...ać z uchodźcami”. Całą tę sytuację, tj. samą treść transparentu oraz skandowane hasła, również należy zatem ocenić pod kątem spełniania znamion czynu zabronionego z art. 256 § 1 Kodeksu karnego, tj. nawoływania do nienawiści na tle pochodzenia etnicznego i wyznania.

W podawanych przez media informacjach na temat przebiegu marszu pojawiały się również przykłady kolejnych haseł, które skandować mieli jego uczestnicy. Portal www.newsweek.pl, powołując się na zamieszczane w Internecie wypowiedzi osób obserwujących to wydarzenie, cytuje m.in. takie hasła czy okrzyki, jak „Biała siła”, „Ku Klux Klan”, „Narodowy socjalizm,” czy „Sieg heil”. Informacje o takich hasłach znaleźć można na stronie www.newsweek.pl/polska/spoleczenstwo/faszystowskie-hasla-na-marszu-niepodleglosci.artykuly,418868,1.html

Na analizowanych w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, dostępnych publicznie nagraniach z przebiegu Marszu Niepodległości, ww. hasła nie zostały uchwycone. Przedmiotowe analizy trwają jednak nadal i w Biurze RPO gromadzone są kolejne materiały dokumentujące ww. wydarzenie. O wszelkich dodatkowych ustaleniach, mogących mieć wpływ na prawno-karną ocenę zdarzeń, do których doszło podczas Marszu Niepodległości, pozwolę sobie informować Pana Prokuratora na bieżąco.

Jednocześnie, działając upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2017 r, poz. 958), zwracam się do Pana Prokuratora z uprzejmą prośbą o poinformowanie Rzecznika, jakie czynności prowadzone są obecnie przez Prokuraturę w związku z doniesieniami na temat przebiegu tegorocznego Marszu Niepodległości. Proszę w szczególności o przekazanie Rzecznikowi informacji o wszystkich postępowaniach przygotowawczych toczących się w związku z Marszem, które prowadzone są w kierunku możliwości wystąpienia przestępstw z art. 256 § 1, art. 257, a także art. 119 § 1 Kodeksu karnego. Proszę przy tym o wyjaśnienie, czy wymienione wyżej hasła oraz symbole zostały

przez organy ścigania odnotowane, i czy zostały już ocenione pod kątem wypełnienia znamion czynów zabronionych z art. 256 § 1 lub art. 257 Kodeksu karnego.

Z poważaniem

Magdalena Kuruś

Zastępca Dyrektora
Zespołu ds. Równego Traktowania